

Information barriers: many potential customers have no information on the existence of such MTRs that might be relevant for them, despite the Internet.

Technical barriers: Owners or potential buyers and users of MTRs might not have the necessary tools to access available MTRs. Some resources are not available on open platforms, but only in proprietary data formats.

Methodological barriers: The methods of preparing MTRs differ quite radically from each other on the level of data modeling, the semantics of data elements used in database design, the method of terminology management chosen, etc [7; 2].

These important criticisms have to be taken into account for any future-oriented activities that aim at improving the situation.

Literature:

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М. : Советская энциклопедия, 1969. – 607 с.
2. Винокур Г. О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии / Г. О. Винокур // Труды Московского института истории, философии и литературы. Сб. ст. по языковедению. – М., 1939. – С. 3–54.
3. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах: учеб. пособие для студ. филол. спец. вузов / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. – М. : Высшая шк., 1987. – 103 с.
4. Звегинцев В. А. Семасиология / В. А. Звегинцев. – М. : Издательство МГУ, 1957. – 320 с.
5. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии / Лотте Д. С. – М., 1961. – 158 с.
6. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – 2003. – 640 с.
7. Budin G. Accessibility of Multilingual Terminological Resources / G. Budin, Alan K. Melby // Current Problems and Prospects for the Future University of Vienna; Department of Translation and Interpretation, 1190. – Vienna, 2000.
8. Felber H. Terminology Manual. Intern. Inf. Center for Terminology (INFOTERM) / H. Felber. – P. : UNESCO, 1984. – P. 426.
9. International Standards Organization report. – Geneva, 1987.
10. Sager J.C. Standardization of Nomenclature / J.C. Sager // Special issue of International Journal of the Sociology of Language. – The Hague: Mouton, 1980.
11. <http://www.computing.surrey.ac.uk/ai/pointer/report/section1>
12. <http://www.computing.surrey.ac.uk/AI/pointer/report/section4>

Ротань О. Д.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

На початку XXI ст. соціокультурний розвиток визначив закріплення неоднозначної та складної тенденції, що дістала назву глобалізація. Наприкінці XX ст. був запропонований для широкого вжитку термін *міжкультурна комунікація*. Але від початку свого існування ці два поняття тісно пов'язані між собою. У даній статті спробуємо розкрити сутність сучасних реалій впливу глобалізаційних процесів на міжкультурну комунікацію.

Нині глобалізація охопила всі сфери суспільного життя, цей термін є одним з найбільш уживаних у науковій літературі та побуті. Говорять і пишуть про глобальну економіку, політику, культуру. Стрімкими темпами завойовує позиції і міжкультурна

комунікація. Отже, актуальність дослідження цих двох процесів (а вони однозначно є процесами, бо характеризуються рядом певних послідовних дій, спрямованих на результат) не викликає жодних сумнівів. Проте, перш ніж обговорювати їх взаємозв'язок та вплив одного поняття на інше, варто на мить заглибитись у теорію і з'ясувати природу та значення самих термінів.

Глобалізація (англ. *globalization*) – перетворення певного явища на світове, планетарне, те, яке стосується усієї Землі, земної кулі. Саме слово походить від лат. *globus* – куля, земна куля, глобус. Від цього ж слова було утворено прикметник *глобальний* (англ. *global*) – той, який має відношення до земної кулі: світовий, планетарний. У свою чергу, від слова *global* було утворено дієслово *globalize* – перетворювати певне явище на глобальне, глобалізувати, а також іменник *globalization*.

Спочатку ці слова вживалися у суспільних науках, але в 1961 році слово *globalization* уперше зафіксовано в англomовному словнику. В 1983 році Теодор Левітт, професор Гарвардської школи бізнесу, видав статтю “Глобалізація ринків” (англ. “The Globalization of Markets”). Нині термін є загальноживаним.

У сучасному розумінні глобалізація є процесом розповсюдження інформаційних технологій, продуктів і систем в усьому світі, що несе за собою економічну і культурну інтеграцію. Проте, можна стверджувати, що вона є найменш зрозумілою тенденцією сучасного світу, оскільки існує багато концепцій і підходів до визначення того, що розуміти під глобалізацією, які аспекти та сфери вона охоплює, позитивними чи негативними є її наслідки та вплив.

Прибічники цього процесу бачать у ньому можливість прогресу при умові розвитку глобального інформаційного суспільства. Пошукам адекватних відповідей на виклики глобалізації присвячені праці І. Данилевич, І. Гаврилової, Ю. Пивоварова, С. Патрушева, Т. Таймуразова, С. Айвазова, Т. Мамсурова та інших вчених. Такі ж автори, як, зокрема, Дж. Біллінгтон, А. Вебер, Дж. К'єза, Ю. Яковець, З. Яхимович, К. Градов досліджують феномен “розколотої цивілізації” як результат технологічних та інформаційних перегонів, що нав'язуються найбільш розвиненими, найбагатшими країнами світовій спільноті. У цьому вчені вбачають небезпеку глобалізації для національних культурних традицій та загострення проблеми соціальної нерівності.

В останні десятиліття глобалізація економічних, соціальних, політичних і культурних процесів проглядається все чіткіше. Однак, оскільки країни світу значно відрізняються між собою, зокрема, за масштабами і рівнем соціально-економічного розвитку, можна припустити, що результати впливу глобалізації на окремі держави та групи держав також далеко не однакові. Ця гіпотеза активно обговорюється в науковій літературі. Зміст дискусії між прибічниками неокласичної теорії і теорії розвитку, які дотримуються в цілому оптимістичних поглядів на наслідки глобалізації, та їх теоретичними опонентами викладено в багатьох публікаціях [3; 7]

Головним рушієм глобальних процесів не тільки в економічній і політичній, але і в культурній сферах, на думку професора Паризького інституту політичних досліджень А. Валладао, є США – єдина наддержава в світі після розпаду СРСР. Особливе місце, на думку вченого, США посідає у сфері культурної глобалізації, оскільки симбіоз культурних традицій та впливів у цій державі вже передбачає її часткову глобалізацію. Цим визначається і придатність американської культурної моделі для інших країн. Американізація, по суті, є конкретизацією глобалізації з включенням в неї елементів американської національної культури.

Але не всі аспекти глобалізації пов'язані з Америкою. Зокрема, поширення в світі

англійської мови – заслуга не стільки США, скільки Великої Британії. Що стосується сфери культури, то відповіддю на глобалізаційні тенденції тут стає звернення народів до власних національних традицій.

Основною *метою статті* є виділення безпосереднього впливу глобалізаційних процесів на комунікацію міжнародного рівня. Без сумніву, глобалізація сучасного світу несе за собою ряд змін у всіх сферах суспільного життя. Чи позитивним є цей вплив?

Завдання:

- з'ясувати характер і сутність понять *глобалізація* і *міжкультурна комунікація*;
- визначити аспекти співвідношення цих понять.

Термін *міжкультурна комунікація* у вузькому змісті з'явився в літературі в 1970-х роках. У відомій праці Л. Самовара і Р. Портера “Комунікація між культурами” (“Communication between Cultures”), вперше надрукованій у 1972 році, наводиться визначення міжкультурної комунікації. Сьогодні при швидкому темпі розвитку міжнародних відносин значення спілкування між людьми різних культур важко переоцінити. Міжкультурна комунікація як академічна дисципліна стрімко розвивається, набуває нових форм і значення. Саме становлення комунікації на міжнародному рівні можна назвати глобалізацією комунікації, оскільки під час свого розвитку процес передачі інформації набуває масштабу світового, того, що охоплює всю земну кулю. З цього можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація є своєрідною складовою глобалізації, що охоплює дуже важливу сферу суспільного життя. Але, як відомо, ціле не може існувати без частин, тому перед тим, як виділити аспекти впливу глобалізації на міжкультурну комунікацію, розглянемо її вплив на різні сфери життя суспільства. Дедуктивний метод у даному випадку дозволить побачити більш чітку картину теми дослідження.

Говорячи про вплив глобалізації на суспільство, варто відзначити той факт, що будь-який процес не може відбуватись ідеально, а отже, має як позитивні, так і негативні наслідки й результати. Як уже йшлося раніше, глобалізація становить небезпеку для національних культурних традицій, а для багатьох країн може обернутися збільшенням бідності, поглибленням соціального розшарування, загостренням конфліктності. На думку англійського соціолога Б. Уїлсона, головним наслідком глобалізації є заміна традиційних зв'язків між людьми, які відбувалися переважно в межах локальних спільнот, зв'язками глобального масштабу, численними, безособовими і функціональними. В результаті порушується механізм передачі від покоління до покоління вищих моральних цінностей, якими й були безпосередні особистісні зв'язки в межах первинних спільнот. Відтак, люди у своїй поведінці керуються вже не тими цінностями, а лише безпосередньо практичними функціональними завданнями, які диктує їм актуальна ситуація.

Один із найважливіших параметрів змін, спричинених глобалізацією, – розширення мережі соціальних зв'язків, до якої включений індивід, що супроводжується зростаючою дестабілізацією таких зв'язків та часто розпадом сталих людських спільнот, які могли б “озброювати” індивіда набором чітких норм, цінностей, мотивів.

По відношенню до кадрового, професійного потенціалу глобалізація – це одна з форм перерозподілу інтелектуальних і професійних ресурсів, це спосіб акумуляції професійного інтелекту в тій країні, яка не тільки в них гостро має потребу, а й яка за рахунок своїх матеріальних ресурсів здатна надати їм кращі умови існування. Але для одних країн і народів – це найважливіша умова нових перспектив у розвитку, розширення зони своїх життєвих інтересів, а інших – реальна загроза розпаду і втрати

суверенітету.

Оскільки глобалізація розширює соціальні зв'язки в планетарних масштабах, її часто розглядають як головну рушійну силу соціальних змін. Проте, їхні первинні рушійні сили скоріш полягають в обставинах розвитку конкретних суспільств, а глобалізація могла лише посилити обсяг змін, надати їм нових масштабів і форм.

Нове в сучасній глобальній системі – це постійна інтенсифікація структури взаємозв'язків, опосередкованої такими феноменами, як сучасна індустрія комунікацій та новітні інформаційні технології. До таких традиційних ще в недалекому минулому видів засобів масової комунікації, як наземне телебачення та радіомовлення, всі різновиди звукозапису, кіно, друкованих мас-медіа додалися нові ЗМІ – супутникове, кабельне телебачення, телебачення високої чіткості зображення, відео- та комп'ютерні мережі з удосконаленим програмним забезпеченням.

Більше того, останнім часом і засоби міжперсональної комунікації, такі, як телефон, телефакс, стають прозорими для втручання ззовні і зараховуються до мас-медіа (після прийняття в США "Телекомунікаційного акта" 1996 р.).

Виникає абсолютно нова ситуація не тільки в специфіці комунікації на рівні "мас-медіа – індивід", "мас-медіа – група", "мас-медіа – суспільство", а й у сфері міжнародних відносин. Супутникове телебачення, Інтернет та інші інформаційні супермагістралі функціонують, незважаючи на геофізичні та політичні кордони, що зумовлює необхідність перегляду стратегій парадигм організації та функціонування національних інформаційних просторів та політики державних інституцій в інформаційній сфері.

Висновки. Отже, основною заслугою впливу глобалізації на розвиток міжкультурної комунікації є технічний прогрес, який розширив можливості і зняв бар'єри у процесі спілкування на міжнародному рівні.

Людина за сприяння новітніх засобів масової комунікації може водночас перебувати в різних місцях і бути співучасником подій в різних регіонах Планети без своєї фізичної присутності. Електронні переговори, телеконференції, навіть підписання серйозних економічних чи політичних угод через світові інформаційні мережі сприяють нівелюванню понять "центр – периферія", наближуючи просторово-часову єдність всієї земної кулі.

Поділ на регіони, країни, об'єднання стає багато в чому умовним. Нові глобальні системи комунікації значною мірою функціонують незалежно від державного контролю тих чи інших країн (або переважної їх більшості).

Як наслідок, маємо кардинальні зміни у світовій суспільній свідомості людства, яка характеризується як позитивними, так і негативними тенденціями.

Сьогодні глобалізація охопила всі сфери суспільного життя багатьох країн, а в майбутньому, без сумніву, набуде справді планетарного характеру. Важко передбачити результати цього явища, проте, можна мінімізувати негативний вплив процесу, навчитись пристосовуватись до сучасних реалій та отримувати максимальну користь від глобалізації. Зокрема, важливим на цьому етапі є перш за все збереження індивідуальності, культурних традицій, норм, моральних цінностей кожного народу, спільноти та особи. Відтак, перейняття досвіду інших країн сприятиме покращенню суспільного життя не лише окремих держав, а й нації в цілому, оскільки без частин немає цілого. Створення моделі єдиного світового простору і часу, що є одним із аспектів глобалізації, має полегшити процес міжкультурної комунікації, розширити можливості в різних сферах життя суспільства. До її переваг можна також віднести

науково-технічний та суспільний прогрес, міжкультурне співробітництво, підвищення рівня життя. Однак, у даному контексті важливо створити систему регулювання інформаційної сфери Планети з метою уникнення тоталітарного режиму, який може стати реальністю в разі встановлення повного світового комунікаційного контролю над джерелами інформації.

Процес розповсюдження інформаційних технологій, продуктів і систем в усьому світі, економічна і культурна інтеграція стали закономірним етапом в еволюції людства. Скільки існуватиме і розвиватиметься цивілізація, стільки ж буде відбуватися процес глобалізації. Міжкультурна комунікація, в свою чергу, є неодмінним атрибутом цього процесу, тому, хоча досліджувані поняття є ще досить новими, вони довго будуть залишатись актуальними і даватимуть нові теми і проблеми для подальших досліджень.

Л і т е р а т у р а :

1. Глобализация. Модернизация. Россия // Политические исследования. – 2003. – № 3. – С. 34–52.
2. Донец П. М. Основы общей теории межкультурной коммуникации: научный статус, понятийный аппарат, языковой и неязыковой аспекты, вопросы этики и дидактики / П. М. Донец. – Харьков, 2001.
3. Коллонтай В. О неолиберальной модели глобализации / В. Коллонтай // МЭ и МО. – 1999. – № 10.
4. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / Дж. Лалл. – К, 2002.
5. Роль ЗМІ у сприянні європейській інтеграції // Європ. Комісія; [Уклад.: В. Зам'ятін, І. Підлуська; Ред. В. Зам'ятін]. – К.: Фонд "Європа ХХІ", 2001. – 88 с.
6. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций / В. В. Сафонова. – Воронеж, 1996.
7. Эльянов А. Глобализация и расслоение развивающихся стран / А. Эльянов // МЭ и МО. – 2000. – № 6.

Урсул Н. В., Коленчук И. Б.

Международный Независимый Университет Молдовы

МЕЖКУЛЬТУРНАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ В СОВРЕМЕННОЙ КОММУНИКАЦИИ

Расширение взаимодействия культур и народов делает особенно актуальным вопрос о культурной самобытности и культурных различиях. Культурное многообразие современного человечества увеличивается, и составляющие его народы находят все больше средств, чтобы сохранять и развивать свою целостность и культурный облик [7]. Эта тенденция к сохранению культурной самобытности подтверждает общую закономерность, состоящую в том, что глобализация не приводит к стиранию культурных различий, скорее, наоборот, она усиливает национальное и культурное разнообразие в современном мире [2, 7]. В контексте этих тенденций целью данной статьи является осознание важности умения определять культурные особенности народов, чтобы понять друг друга и добиться взаимного признания.

Культура передается и воспроизводится через коммуникацию в той или иной форме взаимодействия. По существу, любой акт коммуникации так или иначе определяется культурными различиями его участников. При этом культура не только влияет на коммуникацию, но и сама подвергается ее влиянию [5, 39].

Коммуникация представляет собой обмен значениями (информацией) путем передачи сообщений через различные средства (слова, знаки, поведение, материальные артефакты). Базовая модель коммуникации известна в виде классической формулы